

سۇئال

قانداق قىلغاندا سۈننەتكە ئۇيغۇن توي تەكلىپى قويغىلى بولىدۇ؟، توي قىلماقچى بولغان ياش قىزنى تەلەپ قىلىش ئۈچۈن ئۇنىڭ ئائىلىسىگە ئەلچى ئەۋەتمەيدۇ؟، ئەگەر قىز ۋە ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر توي ئىشىغا مۇۋاپىق كەلسە، توي تەكلىپى قويۇشتىن بۇرۇن قىلىدىغان ئىش قايسى؟، يەنى ئەردىن تەلەپ قىلىنىدىغان تويۇق مېھرى قاتارلىق ئىشلار... تويۇق مېھرىنى بېكىتكەندە پاتىھە سۈرىسىنى ئوقۇش سۈننەتمۇ؟، قىزغا توي تەكلىپى قويغان كۈندە ۋە ئۆيگە كىرگەن تۈنجى كۈندە كىيىدىغان خاس كىيىم بارمۇ ياكى باشقا كىيىملەرنى كىيەمدۇ؟ ، بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: ئىنسان توي قىلماقچى بولسا، مەلۇم بىر قىزغا توي تەكلىپى قويۇشنى مەقسەت قىلسا، ئۇ قىزنىڭ ۋەلىيىسىنىڭ يېنىغا ئۆزى ياكى باشقا تۇغقانلىرى بىلەن بارىدۇ ياكى باشقا بىر كىشىنى ۋەكىل قىلىپ ئەۋەتىدۇ، بۇنىڭدا كەڭرىچىلىك بار، ئۆزى ياشاۋاتقان يۇرتنىڭ ئۆرپ-ئادىتىگە كۆرە بولىدۇ، بەزى يۇرتلاردا توي قىلىدىغان يىگىتنىڭ ئۆزى بېرىشى ئەيىب بولىدۇ، بۇنىڭغا رىئايە قىلىش كېرەك.

توي قىلىدىغان يىگىتنىڭ توي قىلماقچى بولغان قىزنى كۆرۈشى يوللۇقتۇر. بۇ توغرىدا مۇغرىدە بىن شۆبە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلىنغان ھەدىستە، ئۇ كىشى بىر ئايالغا توي تەكلىپى قويغان، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇنىڭغا: «ئۇ قىزنىڭ كۆزىگە ئوبدانراق قارا، چۈنكى بۇنداق قىلىش ئاراڭلاردىكى تۇرمۇشنىڭ ۋە مۇھەببەتنىڭ داۋاملىشىشىغا پايدىلىق دەيدۇ».

[تىرمىزى رىۋايىتى 1087-ھەدىس. نەسائى رىۋايىتى 3235-ھەدىس. ئىبنى ماجە رىۋايىتى. شەيخ ئەلبانى رەھىمەھۇللاھ سەھىھ دەپ تىرمىزىنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا كەلتۈرگەن].

ئىككىنچى: قىز ۋە ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەر توپقا مۇۋاپىق كەلسە، ئۇ ۋاقىتتا مېھرىگە، توي چىقىملىرى، توي ۋاقتى قاتارلىق ئىشلارنى كېڭىشىدۇ، بۇ ئىشلارمۇ يۇرتلارنىڭ ئادىتىگە، يىگىتنىڭ ئىقتىسادى ئەھۋالى، توپقا بولغان تەييارلىقىغا كۆرە بولىدۇ، بەزى كىشىلەر توي تەكلىپى ۋە نىكاھنى بىر ۋاقىتتا تاماملايدۇ، بەزىلەر نىكاھنى توي تەكلىپىدىن كېچىكتۈرىدۇ، ياكى نىكاھتىن كېيىن بىر ئائىلىدە بولۇشنى كېچىكتۈرىدۇ، بۇنىڭ ھەممىسى توغرا بولىدۇ. «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا

بىلەن ئۇ ئالتە ياش ۋاقتىدا نىكاھلانغان، ئۇنىڭدىن كېيىن ئۇ توققۇز ياشقا كىرگەندە بىر ئائىلىدە بولغان» [بۇخارى رىۋايىتى 5158-ھەدىس].

ئۈچىنچى: توي تەكلىپىدە ۋە نىكاھ ئەقدىسىدە پاتىھە سۈرىسىنى ئوقۇش سۈننەت ئەمەس، بۇنىڭدىكى سۈننەت ھاجەت خۇتبىسىنى ئوقۇشتۇر. بۇ توغرىدا ئابدۇللاھ بىن مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ مۇنداق دەيدۇ: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام بىزگە نىكاھتا ۋە باشقا ئىشلاردا ھاجەت خۇتبىسىنى تەلىم بەردى: «بارلىق گۈزەل مەدھىيەلەر ئاللاھقا خاستۇر، ئاللاھتىن ياردەم سورايمىز، كەچۈرۈپ سورايمىز، نەپسىمىزنىڭ يامانلىقىدىن ئاللاھقا سېغىنىپ پاناھلىق تىلەيمىز، ئاللاھ ھىدايەت قىلغان كىشىنى ئازدۇرغۇچى بولمايدۇ، ئاللاھ ھىدايەت قىلمىغان كىشىنى توغرا يولغا باشلايدىغان كىشى بولمايدۇ، ئاللاھنى ئىبادەتكە لايىق ھەق ئىلاھ دەپ گۇۋاھلىق بېرىمەن، مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامنى ئاللاھنىڭ بەندىسى ۋە ئەلچىسى دەپ گۇۋاھلىق بېرىمەن.» «ئى ئىنسانلار! سىلەرنى بىر ئىنساندىن (يەنى ئادەم ئەلەيھىسسالامدىن) ياراتقان، شۇ ئىنساندىن (يەنى ئۆز جىنسىدىن) ئۇنىڭ جۈپتىنى (يەنى ھەۋۋانى) ياراتقان ۋە ئۇلاردىن (يەنى ئادەم بىلەن ھەۋۋادىن) نۇرغۇن ئەر - ئاياللارنى ياراتقان پەرۋەردىگار ئىكەنلىكىدىن قورقۇڭلار، بىر - بىرىڭلاردىن نەرسە سورىغاندا نامى بىلەن سورايدىغان ئاللاھتىن قورقۇڭلار، سىلە - رەھىمنى ئۈزۈپ قويۇشتىن ساقلىنىڭلار. ئاللاھ ھەقىقەتەن سىلەرنى (يەنى پۈتۈن ئەھۋالىڭلارنى) كۆزىتىپ تۇرغۇچىدۇر»، «ئى مۇمىنلەر! ئاللاھتىن قورقۇڭلار، راستچىلار بىلەن بىللە بولۇڭلار»، «ئى مۇمىنلەر! ئاللاھتىن قورقۇڭلار، توغرا سۆزنى قىلىڭلار». [ئەبۇ داۋۇد رىۋايىتى 2118-ھەدىس. شەيخ ئەلبانى سەھىھ دەپ ئەبۇ داۋۇدنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا كەلتۈرگەن].

دائىمىي كومىتېتى ئالىملىرى پەتىۋا بۆلىمىدىن: قىزغا توي تەكلىپى قويغاندا پاتىھە سۈرىسىنى ئوقۇش بىدئەتمۇ؟ دەپ سورالغاندا، ئۇلار مۇنداق جاۋاب بەرگەن: "يىگىت قىزغا توي تەكلىپى قويغاندا ياكى نىكاھ ئەقدىسى قىلغاندا پاتىھە سۈرىسىنى ئوقۇش بىدئەتتۇر".

تۆتىنچى: توي تەكلىپى قويغان، نىكاھ قىلغاندا ياكى توي كۈنى بىر ئۆيگە كىرگەندە ئەر ياكى ئايال ئۈچۈن خاس بىر كىيىم بولمايدۇ، شەرىئەتكە زىت بولمىغان ھالەتتە شۇ يۇرتنىڭ ئادىتىگە رىئايە قىلىش كېرەك، ئەر كىشى شىم - كاستۇم كىيىمى بولىدۇ.

قىز ئەرلەرمۇ كۆرىدىغان ئورۇندا بولسا ئۆزىنى پۈتۈن ئورايدىغان كىيىم كىيىشى كېرەك، ئۇنىڭ ئەھۋالى نىكاھتىن بۇرۇنمۇ ۋە نىكاھتىن كېيىنمۇ ئوخشاش بولىدۇ. ئاياللارنىڭ ئارىسىدا بولسا چېرايلىق ياسىنىپ، زىبۇ - زىننەتلەرنى تاقاپ، خالىغان كىيىملىرىنى كىيسە بولىدۇ، لېكىن ئىسراپچىلىق ۋە بۇزۇپ - چېچىشتىن ۋە پىتىنگە سەۋەپ بولىدىغان ئىشلاردىن ساقلىنىشى كېرەك.

قىز - يىگىت ئۈچۈن توي ئۈزۈكى تاقاش شەرىئەتتە يولغا قويۇلمىغان، بۇ كاپىرلارغا ئوخشاپ قالغانلىقتىندۇر.

ئاللاھ تائالا بىزنى ۋە سىزنى ئۆزى ياخشى كۆرىدىغان ۋە رازى بولىدىغان ئىشلارغا مۇۋەپپەق قىلسۇن.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.